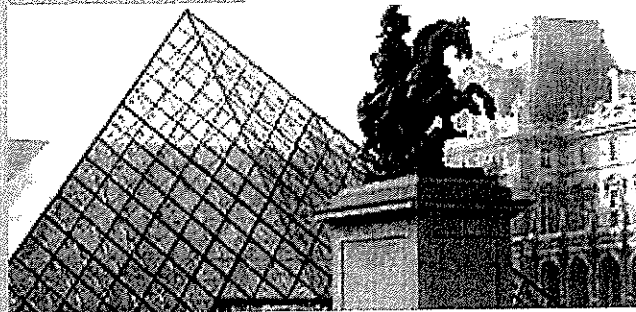

(www.louvre.fr)

“...เราคงไม่สามารถประเมินมูลค่าของทรัพย์สิน
ที่มีอยู่ทั้งหมดภายในลูฟร์ได้
ผลงานหลายชิ้นมีอายุนับย้อนไปได้หลายพันปี
ประกอบกับผลงานหลายชิ้นในพิพิธภัณฑ์เป็นสมบัติ
ส่วนพระองค์ของพระราชวงศ์และราชินีกุลของฝรั่งเศส
จึงทำให้ผลงานในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ไม่สามารถหาได้ในที่อื่นใดใน...”

ABSTRACT

THE LOUVRE MUSEUM: CENTRE OF THE WORLD CULTURAL HERITAGE

Jiradej Mahawannakij

The Louvre Museum can be mentioned to as the biggest museum in the world. Millions of visitors annually come to visit this attractively decorated place. It can be said that the Louvre Museum is one of the French people's prides.

At first, the Louvre Museum was built in 1190 as a royal palace (Palais Royal), in which purpose was later changed. It was altered to be a palace of arts. After the French Revolution in 1789, the Jacobin held the Louvre Museum and turned it to be the French National Museum.

In 1981, the glass pyramid was built in front of the Museum, and the site of the Museum was extended.

To emphasise its importance and greatness, the second Louvre Museum is under construction. The new branch will be complete in 2009.

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

จิระเดช มหาวรรณกิจ

บทนำ

พิพิธภัณฑ์ คือสถานที่รวบรวมโบราณวัตถุ งานศิลปะ รวมถึงทรัพย์สินอันมีทั้งมูลค่าและคุณค่า ซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมหรือทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสะท้อนความเจริญของประเทศหนึ่งๆ ซึ่งพิพิธภัณฑ์ในแต่ละประเทศก็จะมีขนาดและรายละเอียดที่แตกต่างกันไป แต่หากเรากล่าวถึงพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมผลงานศิลปะหายากจากทั่วทุกมุมโลกไว้มากที่สุดในโลกก็คงจะหนีไม่พ้นพิพิธภัณฑ์ลูฟร์ (Louvre) แห่งประเทศฝรั่งเศส (ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า มูเซ ดู ลูฟร์ [Musée du Louvre]) เพราะพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ถือเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกที่ชาวฝรั่งเศสเองภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ไปเยือนฝรั่งเศสเป็นจำนวนปีละไม่ต่ำกว่า 5 ล้านคนต้องปลีกเวลาราวครึ่งวันเพื่อไปเยี่ยมชมเยือนสถานที่สำคัญแห่งนี้ ในบทความนี้ท่านผู้อ่านจะได้รับทราบเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โดยสังเขปของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ และจะได้สัมผัสกับบรรยากาศที่อบอุ่นไปด้วยกลิ่นอายทางวัฒนธรรมจากทั่วทุกมุมโลก ซึ่งถูกรวบรวมไว้ในภายในสถานที่หนึ่งเดียว ณ กรุงปารีสแห่งนี้

พิพิธภัณฑลูปร์ในประวัติศาสตร์

อาคาร ของลูปร์ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นเป็นพิพิธภัณฑมาตั้งแต่แรกเริ่ม ในอดีตนั้นลูปร์เป็นถึงพระราชวัง (Palais Royal) การก่อสร้างลูปร์เริ่มต้นขึ้นในศตวรรษที่ 12 (ปี ค.ศ.1190) อันเป็นรัชสมัยของพระเจ้าฟิลิป ออกุส (Philippe Auguste) หรือ ฟิลิปที่ 2 กษัตริย์แห่งราชวงศ์กาเปเทียง (Capétien) โดยสร้างให้มีลักษณะเป็นป้อมปราการเพื่อป้องกันกรุงปารีส จากการโจมตีของศัตรูที่รุกรานโดยเฉพาะพวกไวกิง (Viking) ซึ่งล่องเรือมาตามแม่น้ำแซน (Seine)

จุดประสงค์ของลูปร์ได้เปลี่ยนไปในสมัยของพระเจ้าชาร์ลที่ 5 (Charles V) พระองค์ได้รับสั่งให้ปรับปรุงลูปร์เป็นพระราชวังแห่งศิลปะ และสร้างให้เป็นที่พักประทับ หลังจากรัชสมัยของพระเจ้าชาร์ลที่ 5 พระราชวังลูปร์ก็ไม่ได้เป็นที่ประทับของกษัตริย์อีกจนกระทั่งปี 1546 เมื่อพระเจ้าฟร็องซัวที่ 1 (François I) ขึ้นเป็นกษัตริย์ พระองค์ได้สั่งให้แก้ไขพระราชวังลูปร์ใหม่โดยให้รื้อถอนป้อมปราการออกและเริ่มสร้างปีกตะวันตกเฉียงใต้บริเวณที่เป็นลานจัตุรัส (Cour Carrée) ในปัจจุบัน (ลานจัตุรัสคือตัวอาคารด้านปีกซุลลี-Sully)

พระเจ้าฟร็องซัวที่ 1

(www.w3perl.com/img/histoire/france/francois1)

ในรัชสมัยของพระเจ้าฟร็องซัวที่ 1 ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการสะสมผลงานทางศิลปะของพิพิธภัณฑลูปร์เพราะพระองค์เป็นกษัตริย์ที่มีพระชนม์ชีพอยู่ในยุคเรอเนซองส์ (Renaissance) ซึ่งเป็นกระบวนการฟื้นฟูศิลปวิทยาของกรีกและโรมันพระองค์มีรับสั่งให้ปิแอร์ เลสโกต์ (Pierre Lescot) สถาปนิกที่มีฝีมือที่สุดในช่วงนั้นเข้ามาดูแลงานก่อสร้าง

พิพิธภัณฑสถานลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

เพิ่มเติมของพระราชวังลูฟร์ นอกจากนั้น พระองค์ยังสนับสนุนศิลปะสาขาต่างๆ รวมถึงให้การอุปถัมภ์ศิลปินที่มีชื่อเสียงหลายคนในช่วงนั้น โดยเฉพาะเลโอนาร์โด ดา วินชี (Leonardo Da Vinci) บรมครูผู้สร้างสรรค์ผลงานชิ้นสำคัญอย่าง 'โมนาลิซา' (ภาษาฝรั่งเศสเรียกภาพนี้ว่า 'ลา โจกอนด์'-La Joconde) โดยถึงกับทรงออกปากเชิญดา วินชีให้มาพำนักที่คฤหาสน์หลังเล็กชื่อ โกลส-ลูเซ (Clos-Lucé) ซึ่งอยู่ภายในอาณาเขตของปราสาทอองบวส (Le Château d'Amboise) แถบลุ่มแม่น้ำลัวร์ (Loire) ในช่วงบั้นปลายของชีวิต (ปี 1516) โดยดา วินชีได้นำผลงานชิ้นเอกของเขาชื่อโมนาลิซาติดตัวมาด้วย และพระเจ้าฟร็องซัวได้ขอซื้อภาพโมนาลิซาจากดา วินชีด้วยราคา 4,000 เอกู¹ (écu หน่วยเงินตราที่เป็นเหรียญของฝรั่งเศสในสมัยนั้น) ด้วยเหตุนี้ภาพโมนาลิซาจึงเป็นสมบัติของฝรั่งเศสสืบมา

การก่อสร้างพระราชวังลูฟร์ดำเนินต่อมาในรัชสมัยของพระเจ้าอองรีที่ 2 (Henri II) มเหสีของพระองค์คือพระนางแคเธอรีน เดอเมดิชี (Catherine de Medici) ผู้มาจากตระกูลทรงอิทธิพลของอิตาลีได้รับสั่งให้สร้างพระราชวังและสวนตุยเลอรี (Palais et Jardin des Tuileries ปัจจุบันอยู่ด้านหน้าพิพิธภัณฑสถาน) โดยวางแผนไว้ว่าจะเชื่อมพระราชวังดังกล่าวเข้ากับพระราชวังลูฟร์

ในรัชสมัยของพระเจ้าอองรีที่ 4 (Henri IV) พิพิธภัณฑสถานลูฟร์ได้ทำการผนวกแกรนด์แกลเลอรี (Grande Galerie) ซึ่งเป็นโถงทางเดินที่ยาวที่สุดของลูฟร์เพิ่มเข้าไป โถงแห่งนี้มีความยาว ¼ ไมล์ และกว้างราว 100 ฟุต (ในปัจจุบันใช้แสดงงานภาพเขียนอิตาลีเลียน) นอกจากนั้นในสมัยนี้ยังได้เชื่อมต่อสวนตุยเลอรี (Tuileries) เข้ากับพระราชวังลูฟร์อีกด้วย

รัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 (Louis XIII) การก่อสร้างพิพิธภัณฑสถานยังดำเนินต่อมา โดยได้สถาปนาชื่อตัวอย่าง เลอแมร์ซิเย (Lemercier) และหลุยส์ เลอ วา (Louis Le Vau) มาเป็นผู้ควบคุม จวบจนกระทั่งรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ 14¹ ได้เกิดการจลาจลขึ้นเรียกกันว่ากบฏลา ฟรงต์ (La

¹ Available on: <http://en.wikipedia.org/wiki/Monalisa> (สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2549)

Fronde) ซึ่งเป็นสงครามกลางเมืองเพื่อลดอำนาจกษัตริย์และต่อต้านคาร์ดินัลมาซาเร็ง (Cardinal Mazarin - ผู้เป็นทายาททางการเมืองของคาร์ดินัลริเชอลีเยอ บุคคลผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองมาก) แม้ว่าฝ่ายกษัตริย์จะชนะ แต่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ทรงเบื่อหน่ายกรุงปารีสและเริ่มสนพระทัยพระตำหนักแวร์ซาย (Versailles) นอกกรุงปารีสซึ่งอยู่ห่างไกลจากความวุ่นวายของเมืองหลวง ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงตำหนักที่ประทับเมื่อพระองค์เสด็จออกล่าสัตว์ พระองค์จึงตัดสินใจที่ว่าจะย้ายศูนย์กลางการบริหารแผ่นดินตลอดจนราชสำนักให้ไปอยู่ที่พระตำหนักแวร์ซายส์ทั้งหมดในปี 1682 และได้ทุ่มเทงบประมาณจำนวนมหาศาลในการก่อสร้างพระราชวังแวร์ซายให้หรูหราโอ่อ่าสมพระเกียรติ (การใช้จ่ายเงินจำนวนนี้เองที่ทำให้ประชาชนถูกขูดรีดภาษีอันเป็นแรงกดดันจนนำไปสู่การปฏิวัติฝรั่งเศส เพื่อล้มล้างระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในปี 1789) นับตั้งแต่นั้นมาพระราชวังลูฟร์จึงค่อยๆ ลดความสำคัญในฐานะที่เป็นพระราชวังลง จึงส่งผลให้การก่อสร้างและการบูรณะพระราชวังต้องหยุดชะงักลง กล่าวกันว่าในสมัยนั้นพระราชวังลูฟร์ทรุดโทรมลงไปมาก

ในช่วงการปฏิวัติใหญ่ของฝรั่งเศส (Révolution Française) ในปี 1789 ซึ่งเป็นการโค่นล้มสถาบันกษัตริย์สมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 (Louis XVI) นั้นพระราชวังลูฟร์ได้ถูกฝ่ายปฏิวัติยึดครอง มาร์กี เดอ มาธิญี (Marquis de Marigny) และกงต์ ดองซีวีเล (Comte d'Angivillier) ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการดูแลอาคารต่างๆ ในตอนนั้น ได้ร่างโครงการที่จะเปลี่ยนพระราชวังลูฟร์ให้เป็นพิพิธภัณฑสถาน² จนในที่สุดพระราชวังลูฟร์ก็ได้กลายเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติของฝรั่งเศสเมื่อ ปี 1791 และได้รับการดัดแปลงบางส่วนเพื่อเปิดให้สาธารณชนได้เข้าชมเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 1793 (รัชสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 16) โดยในช่วงแรกๆ นั้นประชาชนทั่วไปสามารถเข้าชมได้เฉพาะวันอาทิตย์เท่านั้น และต่อมาในปี 1855 จึงได้มีการยกเลิกกฎนี้ ผลงานทางศิลปะที่จัดแสดงในช่วงนั้นมีเพียงแค่ 587 ชิ้น

² กษิติ กมลนาวัน, ฝรั่งเศส (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปราชญ์เปรียว, 2549), 46.

พิพิธภัณฑสถานลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

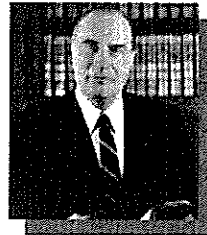
เมื่ออำนาจทางการเมือง การทหารและเศรษฐกิจของจักรวรรดิฝรั่งเศสได้ขึ้นถึงจุดสูงสุดในสมัยของจักรพรรดินโปเลียน ผลงานศิลปะจากทั่วยุโรปไม่ว่าจะเป็นเบลเยียม ฮอลแลนด์ เยอรมนี ออสเตรีย และอิตาลีถูกส่งเข้ามาที่ลูฟร์เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นพระองค์ได้ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายนอกของพิพิธภัณฑสถานโดยได้มีพระบัญชาให้สร้างประตูชัยการูเซล (L'Arc de Triomphe de Carrousel) ขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองชัยชนะของพระองค์ ณ สวนตุยเลอรี (Jardin de Tuileries) ด้านหน้าพิพิธภัณฑสถาน

การเดินทางไปยังอียิปต์ของนโปเลียนในปี 1798-1799 ยังช่วยให้พิพิธภัณฑสถานลูฟร์ได้รับโบราณวัตถุจากอียิปต์และดินแดนแถบนั้นที่พระองค์ตีได้เป็นจำนวนมาก ในสมัยนี้พิพิธภัณฑสถานได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น 'พิพิธภัณฑสถานโปเลียน' (Napoleon Museum) อยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง และที่สำคัญนักโบราณคดีชาวฝรั่งเศส ชอง-ฟร็องซัว ชองโปลิียง (Jean-François Champollion) ยังได้มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งส่วนของอารยธรรมอียิปต์ในพิพิธภัณฑสถานลูฟร์ด้วย เขาผู้นี้เป็นผู้ที่สามารถถอดความหมายของอักษรภาพอียิปต์หรือเฮียโรกลิฟ (hieroglyph) จากจารึกโบราณได้เป็นคนแรกของโลก จักรพรรดินโปเลียนยังได้รับสั่งให้บูรณะพิพิธภัณฑสถานโดยให้สถาปนิกช็อง เปร์ซีเย (Percier) และฟงแตน (Fontaine) ดูแลโครงการก่อสร้างปีกทางด้านถนนริวอลี (Rue Rivoli) และมาเสร็จในปี 1852 ในสมัยของจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 (Napoléon III - มีศักดิ์เป็นหลานของจักรพรรดินโปเลียนที่ 1) สมัยนี้ก็มีมีการปรับปรุงเช่นกันคือ พระองค์ได้สั่งให้สถาปนิกวิสกันตีและเลฟุเอล (Visconti and Lefuel) ปรับปรุงปีกตึกใหม่โดยใช้ศิลปะแบบนีโอ-บารอก (Neo-Baroque) เพื่อสะท้อนลักษณะศิลปะสมัยจักรวรรดิที่สอง (Second Empire) ของฝรั่งเศส

จะเห็นได้ว่าการก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์ลูฟร์จากป้อมปราการในยุคกลาง มาสู่พระราชวังและท้ายที่สุดกลายเป็นพิพิธภัณฑสถานที่มีชื่อเสียงระดับโลก กว่าจะเสร็จสมบูรณ์ต้องใช้เวลานานถึงขนาดที่ประเทศฝรั่งเศสผลัดเปลี่ยนกษัตริย์และจักรพรรดิไปแล้วหลายพระองค์ นั่นจึงทำให้ความสำคัญของลูฟร์ค่อยๆ เพิ่มมากขึ้น

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ในยุคร่วมสมัย

ประธานาธิบดีมิตแตรอง
(www.nonsolobiografie.it)

โฉมหน้า ของพิพิธภัณฑ์ลูฟร์ไม่ได้ปรับเปลี่ยนขนาดใหญ่อีกเลยนับตั้งแต่สมัยของจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 ดังได้กล่าวแล้ว กาลเวลาที่ผ่านไปทำให้พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ต้องปรับตัวอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เข้ากับความทันสมัยมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของลูฟร์เกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ.1981 ประธานาธิบดี ฟร็องซัว มิตแตรอง (François Mitterrand) ริเริ่มโครงการที่เรียกว่า 'Grand Louvre' โดยโครงการดังกล่าวจะทำการขยายพื้นที่ของลูฟร์โดยย้ายที่ทำการของกระทรวงการคลังซึ่งเคยอยู่ที่ลูฟร์ไปยังเขตแบร์ซี (Bercy)

และอนุมัติให้สร้างพีระมิดแก้วขึ้นบริเวณลานด้านหน้าของพิพิธภัณฑ์ โครงการสร้างพีระมิดเป็นสิ่งท้าทายมากเพราะการสร้างสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ลงตรงกลางลูฟร์นั้นอาจจะดูไม่เข้าท่า นอกจากนั้นยังต้องคำนึงด้วยว่าสิ่งปลูกสร้างนั้นต้องไม่บดบังทัศนียภาพอันสวยงามของตัวอาคารที่มีอยู่เดิม ทางออกคือการใช้กระจกใส ผู้ประเมินโครงการดังกล่าวตั้งงบประมาณก่อสร้างไว้ที่ 50 ล้านฟรังก์ แต่เมื่อลงมือสร้างพีระมิด ลานน้ำพุ และบริเวณชั้นใต้ดินต้องใช้เงินไปถึง 2,000 ล้านฟรังก์ และทำพิธีเปิดในปี 1995 การก่อสร้างงานครั้งสำคัญนี้ได้สถาปนิกฝีมือเยี่ยมชาวอเมริกันเชื้อสายจีนชื่อว่า เอียว หมิง เป่ (Ieoh Ming Pei บางแห่งออกเสียงว่า เอ้อ หมิง เป่) เป็นผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง และที่สำคัญในระหว่างการก่อสร้างซึ่งต้องทำการขุดดินได้ลานนโปเลียนนั่นเองจึงได้มีการค้นพบโครงกระดูกมนุษย์ รวมถึงรากฐานโบราณของปราสาทจึงได้ทำการเก็บรักษาไว้ในส่วนใต้ดินปัจจุบัน

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

เอียว หมีง ไป
(www.pritzkerprize.com)

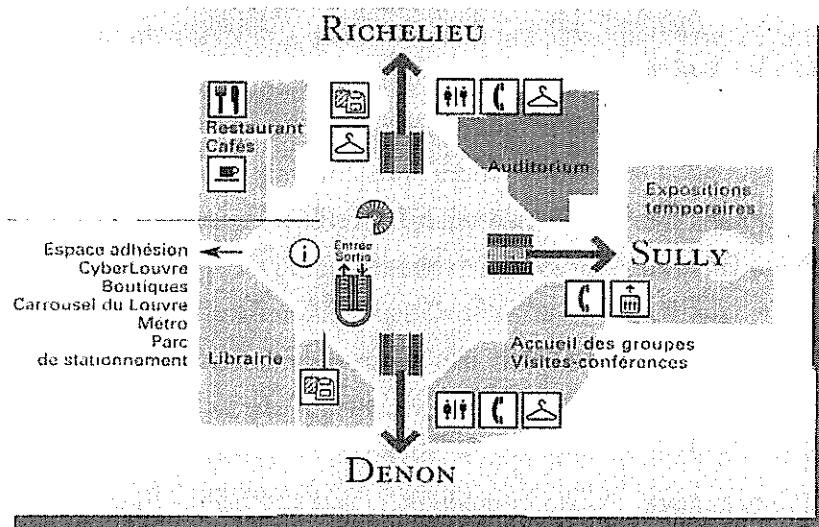

พีระมิดใหญ่บริเวณใจกลางลานนโปเลียนมีความสูง 21 เมตร ฐานกว้าง 35 เมตร ใช้แผ่นกระจกทรงข้าวหลามตัดขนาดกว้างด้านละ 1.90 เมตร จำนวน 612 แผ่นประกอบยึดติดกันโดยใช้สายเคเบิลเหล็ก รวมน้ำหนักแล้วได้ 86 ตัน และยังมีพีระมิดขนาดเล็กอีก 3 อัน แต่ละอันมีความสูง 5 เมตรและมีฐานกว้าง 8 เมตร โดยบริเวณใต้พีระมิดแต่ละอันจะติดตั้งไฟประดับตกแต่งเพื่อให้แสงสว่างตอนกลางคืนอีกกว่า 900 ดวง นอกจากนั้นยังมีสระน้ำรูปทรงสามเหลี่ยมพร้อมน้ำพุอีก 7 สระล้อมรอบพีระมิดใหญ่อีกด้วย

นอกจากนั้นยังมีสิ่งที่น่าสนใจอีกสิ่งหนึ่งนั่นก็คือพีระมิดหัวกลับ หรือ ลา ปิรามิด แองแวร์เซ (La pyramide inversée) ซึ่งถูกกล่าวอ้างในนวนิยายและภาพยนตร์ชื่อดัง “รหัสลับดา วินชี” ว่าเป็นสถานที่ฝังศพของแมรี แมกดาลีน (Mary Magdalene) ผู้ที่นวนิยายอ้างว่าเป็นมารยาของพระเยซู สิ่งก่อสร้างนี้มีลักษณะเป็นพีระมิดสองอันหันปลายยอดชนกัน แต่แตกต่างกันที่ขนาด เพราะพีระมิดแก้วด้านล่างนั้นมีความสูงจากพื้นเพียง 1.4 เมตร ในขณะที่พีระมิดด้านบนนั้นมีความสูงถึง 13.3 เมตร โดยที่พีระมิดทั้งหมดที่กล่าวถึงมานั้นทำหน้าที่เป็นช่องรับแสงและตัวกระจายแสงไปยังพื้นที่รอบๆ และพื้นที่บริเวณใต้ดิน และที่สำคัญพีระมิดใหญ่ยังทำหน้าที่เป็นทางเข้าหลักอีกทางหนึ่งของลูฟร์ด้วย ภายใต้พีระมิดใหญ่นี้จะมีบันไดวนพาผู้เข้าชมลงสู่คูหาเบื้องล่าง

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ตั้งตระหง่านอยู่ริมแม่น้ำแซน อันเป็นแม่น้ำที่ไหลผ่านใจกลางกรุงปารีส ตัวอาคารในปัจจุบันมีทั้งหมด 3 ชั้น นอกจากนั้นยังมีชั้นใต้ดินอีก 1 ชั้น รูปทรงอาคารคล้ายรูปเกือกม้า มีพีระมิดแก้วตั้ง

ตระหง่านอยู่ตรงกลาง พร้อมสวนสไตล์ฝรั่งเศส ภายในอาคารยังถูกแบ่งออกเป็น 3 ปีกได้แก่ปีกริเชอลิเยอ (Richelieu) ปีกเดอนง (Denon) และปีกซุลลี (Sully) โดยปีกตึกทั้ง 3 ได้ชื่อมาจากรัฐบุรุษและบุคคลสำคัญของฝรั่งเศส กล่าวคือ ปีกริเชอลิเยอได้ชื่อมาจากคาร์ดินัลริเชอลิเยอ ถือเป็นนักการเมืองคนสำคัญในรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 และยังเป็นผู้สำเร็จราชการของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เมื่อยังทรงพระเยาว์อีกด้วย บุคคลผู้นี้เองที่ทำการรวบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางและสร้างรากฐานอันมั่นคงให้กับระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของฝรั่งเศส ส่วนชื่อปีกเดอนงนั้นมาจากชื่อของโดมินิก วีวอง บารอนแห่งเดอนง (Dominique Vivant, Baron de Denon) ผู้เป็นทั้งศิลปิน นักเขียน นักการทูต และนักโบราณคดีในรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 (Louis XV) และซุลลีนั้นก็คือชื่อของรัฐมนตรีคลังของฝรั่งเศสในรัชสมัยของพระเจ้าอ็องรีที่ 4 บุคคลผู้นี้เคยเป็นผู้ว่าการหลายเมืองและยังเคยเป็นผู้ว่าการของคุกบาสตีย์(Bastille) อีกด้วย

ภาพปีกทั้ง 3 ของพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

วันที่ 20 พฤศจิกายน 1993 ถือเป็นวันสำคัญที่ลูฟร์ถูกเปลี่ยนจากพระราชวังมาเป็นพิพิธภัณฑ์อย่างเต็มตัว ในปีนั้นได้มีการทำพิธีเปิดปีกกริซอลิเยอซึ่งบูรณะและปรับปรุงเสร็จสิ้น และยังเป็นการเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสที่พิพิธภัณฑ์มีอายุครบ 200 ปีอีกด้วย

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์มีพื้นที่ประมาณ 60,000 ตารางเมตร ประกอบด้วยห้องทั้งหมด 225 ห้อง รวบรวมผลงานทางศิลปะและวัฒนธรรมไว้มากกว่า 35,000 ชิ้น เฉพาะที่เป็นภาพเขียนประมาณ 6,000 ภาพ (ซึ่งนับว่ามีมากที่สุดในโลก) งานแกะสลักอีกราว 2,250 ชิ้น นอกจากนั้นเป็นผลงานศิลปะอื่นๆ เช่น เครื่องประดับ เครื่องใช้ ภาชนะ เป็นต้น ว่ากันว่าหากต้องการชมผลงานทั้งหมดต้องใช้เวลาราว 3 วันเต็มๆ เลยทีเดียว

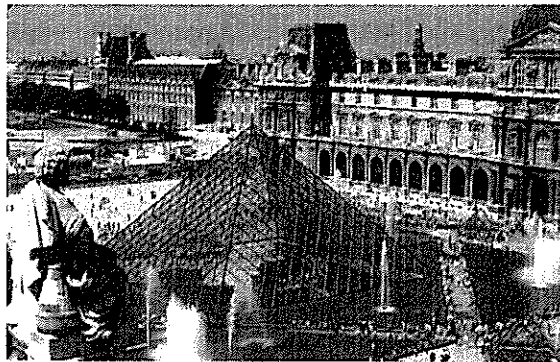
พิพิธภัณฑ์ลูฟร์เปิดทำการทุกวัน เวลา 9.00-18.00 นาฬิกา (ทุกวันพุธและวันศุกร์เปิดถึง 21.45 นาฬิกา) เว้นวันอังคารและวันหยุดราชการ อัตราค่าเข้าชมปกติอยู่ที่ 8.5 ยูโร (ประมาณ 400 บาท) แต่หากเข้าชมหลังเวลา 18 นาฬิกาเป็นต้นไปจะลดราคาเหลือ 6 ยูโร (ประมาณ 300 บาท) พิพิธภัณฑ์เปิดให้เข้าชมฟรีสำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 26 ปีทุกวันศุกร์หลัง 18 นาฬิกาเป็นต้นไป นอกจากนั้นในวันอาทิตย์แรกของเดือนยังเปิดให้สาธารณชนทั่วไปและผู้ว่างงานเข้าชมฟรี และทางพิพิธภัณฑ์ยังมีบริการพิเศษสำหรับผู้พิการอีกด้วย (เช่น มีบริการให้เข็นรถเข็น มีคำบรรยายอักษรเบรลล์ ฯลฯ)

แต่เดิมนั้นพิพิธภัณฑ์ลูฟร์อยู่ภายใต้สังกัดของคณะกรรมการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ (Réunion des Musées Nationaux) ซึ่งมีหน้าที่ดูแลและจัดการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติทั่วประเทศฝรั่งเศส แต่ในปัจจุบันลูฟร์มีอำนาจในการบริหารจัดการได้โดยตัวเองภายใต้หน่วยงานที่มีชื่อว่า 'Établissement Public Autonome'³ นับตั้งแต่วันที่ 14 กันยายน 2005 ลูฟร์ค่อยๆ ทยอยห้ามผู้เข้าชมถ่ายรูป เนื่องจากผลงานทางศิลปะเป็น

³ Available on: <http://en.wikipedia.org/wiki/Louvre>. (สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2549).

จำนวนมากของลูฟร์มีความเปราะบางเป็นอย่างมากและอาจเป็นอันตรายได้ แม้แต่เพียงจากแสงแฟลช โดยจะมีแคตตาล็อกรูปภาพออนไลน์ให้บริการแทน

นอกจากนี้ภายในพิพิธภัณฑ์ยังมีระบบกรองอากาศที่ดีเยี่ยมเพื่อกำจัดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งออกมาจากลมหายใจของผู้เข้าชมที่อาจกัดกร่อนผลงานทางศิลปะได้

ภาพลานปิเลียนและพีระมิดแก้ว

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ในอนาคต

เนื่องด้วย พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ได้เก็บรักษาผลงานไว้มาก และยังตั้งอยู่ในใจกลางกรุงปารีส ทำให้การขยายพื้นที่ไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้นบรรดาผู้บริหารพิพิธภัณฑ์จึงมีความเห็นที่จะขยายสาขาของพิพิธภัณฑ์ลูฟร์ขึ้นไปทางทิศเหนือของกรุงปารีส โดยวางแผนไว้ว่าจะสร้างอาคารที่ทำจากกระจกใสและอะลูมิเนียมตั้งอยู่ตรงกลางสวนขนาดใหญ่เพื่อเป็นอาคารหลังใหม่ของลูฟร์ มีการประมาณการค่าใช้จ่ายของโครงการไว้ที่ 117 ล้านยูโร โดยมีบริษัท SANAA ของประเทศญี่ปุ่นรับหน้าที่เป็นผู้ออกแบบ

พิพิธภัณฑสถานลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

อาคารหลังใหม่นี้คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2009 สามารถรองรับผลงานทางศิลปะอีกราว 500-600 ชิ้น และรองรับผู้เข้าชมได้ราว 500.000 คนต่อปี โดยเมืองใหญ่ 5 เมืองที่เข้ารับการพิจารณาให้เป็นสถานที่สร้างอาคารใหม่ของลูฟร์ได้แก่ อาเมียง (Amiens) โบโลญ-ซูร์-แมร์ (Bologne-sur-Mer) กาเลส์ (Calais) ลองส์ (Lens) และ วาลองเซียน (Valenciennes)

ในปี 2004 นายกรัฐมนตรีของ-ปีแอร์ ราฟฟาแรง (Jean-Pierre Raffarin) ได้ตัดสินใจเลือกเมืองลองส์ในแคว้นนอร์-ปา-เดอ-กาเลส์ (Nord-Pas-de-Calais) ให้เป็นสถานที่ตั้งของโครงการใหม่นี้ ดังนั้นโครงการนี้จึงได้ชื่อว่าลูฟร์-ลองส์ (Louvre-Lens)⁴ นั่นเอง

ผลงานชิ้นสำคัญในพิพิธภัณฑสถานลูฟร์

นอกจาก จะเป็นศูนย์รวมของงานศิลปะของฝรั่งเศสเองแล้ว พิพิธภัณฑสถานลูฟร์ยังมีวัตถุโบราณซึ่งเป็นศิลปะอันล้ำค่าจากชาติต่างๆ ที่ฝรั่งเศสเคยมีอิทธิพลปกครองมาในอดีต ส่วนใหญ่ได้มาจากตะวันออกกลางและประเทศอาณานิคมในทวีปเอเชีย เราคงไม่สามารถประเมินมูลค่าของทรัพย์สินที่มีอยู่ทั้งหมดภายในลูฟร์ได้ ผลงานหลายชิ้นมีอายุนับย้อนไปได้หลายพันปี อีกทั้งผลงานหลายชิ้นในพิพิธภัณฑสถานเป็นสมบัติส่วนพระองค์ของพระราชวงศ์และราชินิกุลของฝรั่งเศสจึงทำให้ผลงานในพิพิธภัณฑสถานนี้ไม่สามารถหาได้ในที่อื่นใดในโลก

พิพิธภัณฑสถานลูฟร์จัดแสดงผลงานโดยแบ่งออกเป็น 7 หมวดใหญ่ๆ ดังนี้

1. โบราณวัตถุจากอารยธรรมตะวันออก และศิลปะอิสลาม
2. โบราณวัตถุจากอารยธรรมอียิปต์

⁴ หากสนใจรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวสามารถเข้าไปดูได้ที่

<http://www.cr-npdc.fr/louvre-lens/intro.htm>

3. โบราณวัตถุจากอารยธรรมกรีก อีทรัสกัน (อิตาลีโบราณ) และโรมัน
4. ผลงานศิลปะ (objet d'art)
5. รูปประติมากรรม
6. ผลงานศิลปะกราฟฟิค
7. ภาพเขียน

การจะเอ่ยถึงผลงานศิลปะที่มีอยู่ทั้งหมดของลูฟร์ในบทความชิ้นนี้คงจะดูเกินกำลัง ผู้เขียนจึงขอนำเสนอผลงานศิลปะชิ้นสำคัญที่มีชื่อเสียงระดับโลก 3 ชิ้นที่ผู้มาเยือนลูฟร์ทุกคนคงจะไม่พลาดโอกาสที่จะไปชื่นชมด้วยตาของตนเอง

ภาพวาดโมนาลิซา (The Mona Lisa)

ภาพวาดสตรีท้วมแฝงไปด้วยรอยยิ้มปริศนาภาพนี้เป็นผลงานของเลโอนาร์โด ดา วินชี จิตรกรเอกชาวอิตาลี ซึ่งมีชีวิตอยู่ในสมัยเรอแนสซองส์ เขาเริ่มวาดภาพดังกล่าวใน 1503 และวาดเสร็จในอีก 4 ปีถัดมา (1507) ตามประวัติศาสตร์ผู้หญิงในภาพเป็นภรรยาของวาณิชชาว ฟลอเรนซ์นามว่า ฟรานเชสโก เดล จอกอนโด (Francesco del Giocondo) ตัวเธอเองชื่อว่า ลิซา เกราร์ดินี (Lisa Gherardini) โดยว่าจ้างให้ดา วินชีเขียนภาพเหมือนของตน แต่บางเกร็ดอ้างว่าภาพดังกล่าวเป็นภาพที่ดา วินชีจินตนาการตัวเองเป็นผู้หญิงแล้ววาดขึ้น แต่ไม่ว่าที่มาของภาพจะเป็นอย่างไรภาพวาดชิ้นนี้ก็ถือเป็นภาพวาดที่มีราคาแพงที่สุดในโลก

เมื่อดา วินชีเดินทางมาพำนักอยู่ในฝรั่งเศสตามคำเชิญของพระเจ้าฟร็องซัวเขาก็ได้นำภาพดังกล่าวมาด้วยและขายให้กับพระเจ้าฟร็องซัวด้งได้ กล่าวแล้วภาพวาดดังกล่าวถูกย้ายไปตั้งในหลายสถานที่สำคัญๆ เช่น พระราชวังฟงแตนโบล (Fontainebleau) พระราชวังแวร์ซาย (Versailles) หลังจากการปฏิวัติฝรั่งเศสภาพก็ถูกย้ายมาอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานลูฟร์และในสมัยของจักรพรรดินโปเลียนภาพนี้ก็ถูกย้ายอีกครั้งหนึ่ง ไปแขวนอยู่ที่ห้องบรรทมของพระองค์ในพระราชวังตุยเลอรี จนในที่สุดก็กลับสู่ลูฟร์อีกครั้ง

พิพิธภัณฑลัฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

(ในช่วงที่ฝรั่งเศสมีสงคราม เช่น สงครามฝรั่งเศสกับปรัสเซียในปี 1870 หรือ สงครามโลก ก็จะมีการย้ายภาพดังกล่าวไปเก็บในสถานที่ปลอดภัย)

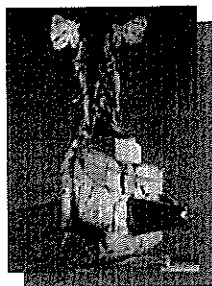
ความนิยมและมูลค่าของภาพเขียนดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้นเพราะรูปแบบการวาดพิเศษเฉพาะตัว ผู้หมายปองภาพจึงมีมากและเกิดการขโมยภาพเขียนขึ้นในปี 1911 พิพิธภัณฑลัฟร์ต้องปิดชั่วคราวนาน 1 สัปดาห์เพื่อทำการสอบสวนหาตัวคนร้ายจนในที่สุดก็สามารถจับตัวคนร้ายได้ (ชื่อว่า วินเซนโซ เปรูจา - Vincenzo Peruggia ซึ่งเป็นลูกจ้างทำความสะอาดของลัฟร์เอง) และภาพวาดก็ได้กลับคืนสู่ที่เดิมอีกครั้งในปี 1913

นอกจากนั้นภาพวาดนี้ยังเดินทางออกนอกประเทศอย่างเป็นทางการในบางโอกาสเพื่อไปจัดแสดงในงานนิทรรศการต่างๆ เช่น ที่นิวยอร์กและวอชิงตันในปี 1962-63 และที่มอสโก ในปี 1974

ปัจจุบันภาพวาดโมนาลิซาจัดแสดงอยู่ที่ชั้น 2 ในห้องหมายเลข 6 (ตามแผนผังล่าสุดของพิพิธภัณฑลัฟร์) ฝั่งปีกเดอนอน บริเวณรอบๆ รูปจะมีราวกัน นอกจากนั้นยังมีกระจกเพิลิกซิ กลาสหรือกระจกกันกระสุนใส่ครอบภาพวาดเอาไว้ด้วยเพื่อความปลอดภัย

รูปแกะสลัก ‘ปีกแห่งชัยชนะ’ (Winged Victory)

(หรือ ลา วิกตัวร์ เดอ ซาโมทราซ La Victoire de Samothrace)

(http://en.wikipedia.org/wiki/Victoire_de_Samothrace)

รูปประติมากรรมนี้เป็นสตรีมีปีกยืนอยู่เหนือหินที่มีลักษณะคล้ายหัวเรือ มีความสูง 275 เซนติเมตร ทำจากหินอ่อน ชื่อของประติมากรรมรูปนี้มาจากลักษณะของรูปสลักที่มีปีกอยู่ด้านหลัง และคำว่าชัยชนะนั้นมาจากชื่อของเทพีไนกี้ (Nike) ซึ่งเป็นเทพีแห่งชัยชนะตามเทวดาตำนานกรีก-โรมันซึ่งเชื่อกันว่ารูปสลักดังกล่าวสร้างขึ้นตามแบบเทป็องค์นี้ รูปสลักนี้ถูกค้นพบโดยนักโบราณคดีชาวฝรั่งเศส ชาร์ล ชองบัวโซ (Charles Champoiseau) ในปี 1863 ณ เกาะซาโมทราส ของประเทศกรีซ ผลงานชิ้นนี้ถือเป็นหนึ่งในงานชิ้นเอกของอารยธรรมเฮเลนนิสติก (Hellenistic age-ปลายศตวรรษที่ 2 ก่อนคริสตกาล) ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ ทว่าไม่ปรากฏนามของประติมากรอายุของรูปสลักดังกล่าวสามารถย้อนไปได้ถึง 190 ปีก่อนคริสตกาล

รูปสลัก 'ปีกแห่งชัยชนะ' ตั้งตระหง่านอยู่บริเวณเชิงบันไดระหว่างชั้น 1 (ส่วนแสดงโบราณวัตถุอิทรัสกันและโรมัน) และชั้น 2 (ส่วนแสดงภาพวาดอิตาเลียนหรือโถงแกรนด์ แกลอรี) ด้านปีกเดอนอน

รูปแกะสลักวีนิัสแห่งมิลโล (Venus de Milo)

ประติมากรรมรูปนี้สร้างเป็นรูปสลักหินของเทพีโฟโรไดต์ (Aphrodite) หรือวีนิัส ซึ่งเป็นเทพีแห่งความงามของตามตำนานเทพเจ้าของชาวกรีก-โรมันเชื่อกันว่าเป็นผลงานของอเล็กซานดรอส แห่งแอนทิโอซ (Alexandros of Antioch) ถูกค้นพบโดยชาวนาชื่อยอร์กอส (Yorgos) ในปี 1820 บนเกาะมิลโลซึ่งตั้งอยู่ในทะเลอีเจียน (Aegean Sea) ประเทศกรีซ ความมีชื่อเสียงของรูปแกะสลักนี้มาจากความละเอียดอ่อนของการแกะสลักหินให้เป็นรูปเทพีสวมอาภรณ์ที่ดูพลิ้วสยายตามสายลมและยังสะท้อนรูปแบบความงามของสตรีกรีก มีความสูงประมาณ 2 เมตร เป็นศิลปะในยุคเฮเลนนิสติกเช่นเดียวกับรูปสลักปีกแห่งชัยชนะ แม้แขนทั้งสองข้างของรูปวีนิัสจะหักไป แต่นั่นดูเหมือนจะไม่ได้ทำให้ความมีเสน่ห์ของวีนิัสลดลงไปแต่อย่างใด

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

ปัจจุบันนี้รูปสลักหินอ่อนแห่งมิโลตั้งแสดงอยู่ที่ชั้น 1 ในส่วนของ
โบราณวัตถุกรีก ในปีกตีกซูลี

ระยะเวลากว่า 2 ศตวรรษนับตั้งแต่การเปิดให้สาธารณชนเข้าชม
ครั้งแรกเรื่อยมาจนถึงยุคปัจจุบัน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง
ทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้เข้า
ชมหลายล้านคนในแต่ละปี และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี การ
ปรับเปลี่ยนโฉมใหม่ในแต่ละครั้งทำให้พิพิธภัณฑ์มีลักษณะที่น่าสนใจมากขึ้นทุก
ครั้ง และยังได้รับแรงสนับสนุน จากกระแสความนิยมนวนิยายและการ
ภาพยนตร์เรื่อง 'รหัสลับดาวินชี' ของแดน บราวน์ (Dan Brown) ก็ยังเป็น
สิ่งที่รับประกันได้ว่าลูฟร์จะยังคงทำหน้าที่นี้ได้ไปอีกต่อไปในอนาคต จึงไม่ผิด
นักที่จะกล่าวว่าลูฟร์เป็นสถานที่แห่งความกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่าง
แท้จริง

หากท่านผู้อ่านท่านใดมีความสนใจที่จะสัมผัสพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้
อย่างใกล้ชิด ชิดมากขึ้นนอกจากการอ่านหนังสือแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่สามารถทำ
ได้ก็คือการหาโอกาสเพื่อไปเยือนสถานที่รวบรวมมรดกทางอารยธรรม
สำคัญของโลกแห่งนี้สักครั้งหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กษิติ กมลนาวิน. (2549). ฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปราชญ์เบรียว.
- ชนาธิพย์ เกสรวัดนะ. (2543). ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฝรั่งเศส (สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการจนถึงสมัยปฏิวัติฝรั่งเศส). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิดา คักดีศิริสัมพันธ์. บก. (2544). หน้าต่างสู่โลกกว้าง ฝรั่งเศส. แปลโดยพวงนิจ คำปิงส์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- สวางค์ มะลิกุล. (2540). มองฝรั่งเศส. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ PSP.
- Georges Poisson et al. (1996). Art et Histoire de Paris et Versailles. Édition française. Paris: BONECHI.
- Régine Boutégère et Susanna Longo (1999). Lire et Voyager a Paris. Genova: Cideb Editrice.
- แผ่นพับแผนผังและข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ลูฟร์เป็นภาษาฝรั่งเศส (Plan/Information: Français) จัดพิมพ์โดยพิพิธภัณฑ์ลูฟร์
- เว็บไซต์ทางการของพิพิธภัณฑ์ลูฟร์
- www.louvre.fr
- สารานุกรมออนไลน์เรื่องเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ลูฟร์
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Louvre>
- สารานุกรมออนไลน์เรื่องเกี่ยวกับภาพโมนาลิซา
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Monalisa>
- เว็บไซต์เกี่ยวกับโครงการ Louvre-Lens
- www.cr-npdc.fr/louvrelens